

NIK JAZARPEN-INDARKERIA JASAN NUEN

ARIKETA-ORRIA

DBHKO 2. ZIKLOA
(GEOGRAFIA ETA HISTORIA/BALIO ETIKOAK)

CENTRO MEMORIAL DE LAS
VÍCTIMAS DEL TERRORISMO
TERRORISMOAREN BIKTIMEN
OROIMENERAKO ZENTROA

HELBURUAK

- + Hilketez eta atentatuez gain, terrorismoak gure herrialdean burutu dituen ekintza ezberdinak identifikatzea, bai eta ekintza horien ondorioei buruz hausnartzea ere.
- + ETA erakundearen jatorriari, testuinguru historikoari, praktika bortitzari eta jardueraldiari buruz azterketa erraz bat egitea; izan ere, jarduera-aldi horretan herritar asko mehatxupean egon ziren eguneroko jardunean.
- + Estatuko erakundeek eta herritarrek berek terroreari eman dioten erantzuna baloratzea.
- + Terrorismoaren biktimen testigantzak errespetatuz, haien sufrimendura enpatiaz hurbildu eta haien jokabide eredugarria aitortzea.

GAITASUNAK

- + Hizkuntza-komunikaziorako gaitasuna; izan ere, ezinbestekoa izango zaizu jarduera egiteko, bai ulermenezko irakurketa, baita laburbiltzeko eta ahozko adierazpen egokiarekin aurkezteko gaitasuna ere.
- + Gaitasun digitala, gailu mugikorren bidez kontsultatu ahal izango baituzu eta iradokitako jarduera osatzeko beharrezkoa den informazioa bilatu ahal izango baituzu.
- + Gaitasun sozial eta zibikoa; izan ere, biktimaren lekuan jarri beharko duzu hari egindako bidegabekeria ulertu ahal izateko, haren minarekin bat egiteko eta bizikidetzak baketsuaren alde egiteko.

DENBORALIZAZIOA

Jarduera hau 45/50 minutuko modulu baterako pentsatuta dago.

BALIABIDEAK

Iradokitako jarduerarekin inprimatutako materiala, boligrafoak, orri zuriak eta smartphoneak edo tabletak bezalako gailu mugikorak erabiltzeko aukera.

EGILEA

Jesús Prieto

**Terrorismoa:
"Borrokalariak ez diren pertsonen aurka erabiltzen den indarkeria klandestinoa, indarkeria egiten dutenen helburu politikoen aldeko beldur giroa sortzeko, edo gobernu baten edo nazioarteko erakunde baten erabaki bat behartzeko".**

Juan Avilés Farré

NIK JAZARPEN-

INDARKERIA JASAN NUEN

Sindikatuak legeztatzearekin, **Manoli Uranga** Comisiones Obrerasen (CCOO) afiliatu zen. Orduan jasan zituen pertsonalki bere euskal nortasuna ukatzen dion mundu erradikalaren lehen erasoak, "espainolizatatzat" jotzen baitzuten. Benetako jazarpen- eta zirikamen-kanpaina bat zen, eta Euskal Herrian kroniko bihurtu zen denboran zehar Alderdi Sozialistako zinegotzi bihurtu zenean: "...esaten zuten ni ez nintzela euskalduna. Hemen jaioa nintzela esaten nien. Ez dut ulertzen zergatik esan dezaketen eurek nor den euskalduna eta nor ez. Lehen atentatua iritsi zen arte (pintadak, molotov koktelak), haren zain bizi izan nintzen, banekien gertatuko zela. Ikusten duzu nola begiratzen dizuten, nola iraintzen zaituzten. Askoz erosoagoa da ez ikusiarena egitea eta beste alde batera begiratzea".¹

Euskadin kazetaria, irakaslea, epailea, bakezalea, funtzionarioa edo nazionalista ez den alderdi bateko ordezkaria izatea –urteetan zehar hauteskunde-propaganda gauez jartzera irten behar izan zuten indar politiko horiek– traizioaren sinonimo da, eta subjektuaren erbesteratzea eta estigmatizazioa eragiten ditu: "jaiotzez Euskadin sortua eta euskalduna izanik, euskal sustraiak sentitu beharko nituzke, eta, hala ere, aberriarekiko traidorea zara, ez zaude nazionalismoan, beste edozein baino okerragoa zara". Txosten honetan kontatzen den bezala, eta eskema horren arabera, guztiaren errua lepora dakiok, baita, adibidez, preso etakideen kartzelaratzea ere; adibidez, osagarri sinboliko handia duten ekintzekin, hala nola Gabon-egunean (familiak mahai baten inguruan bildu eta lagunarteaz gozatzen dutenean) mehatxatutako pertsonaren etxeko atean botila bat ur uztea, harengan nolabaiteko kontzientzia ausikia sortzeko, presoek une jakin batzuetan jasaten duten bakardadea eta gabezia esplizitu egiteko.²

Esther Cabezudok ezkerren konpromisoei eskainitako bizitza ordezkatzeko zuen, baina ibilbide horrek ez zuen ezertarako balio izan 2002ko otsailean bere eta bere bizkartzainaren aurka atentatua egin zutenentzat. Pistolariak demokrazia betean jaiotako belaunaldi bateko sektore bat ordezkatzeko dute, eta sektore horri, modu

Bakearen Aldeko Koordinakundeko kide batzuk pintada mehatxagarri bat ezabatzen ari dira Gernikan (1998/05/07). El Correo.

arriskutsuan, gorrotoaren birusa inokulatu zaio. "Inoiz ez nuen uste norbait nire kontra joango zenik. Ni ezkerreko pertsona izan naiz beti, herri honen askatasunaren eta demokraziaren alde borrokatu naiz. Nire aurkako atentatuak egin zituzten horiek, hogeita hamar urtera iristen ez diren neska-mutilak, bizitza osoa demokrazian bizi izan direnak, diktadura bat zer den ez dakitenak... ez nuen inoiz uste izan nire aurka atentaturik egin zezaketenik. Baina egin zuten. Niretzat ikaragarria izan zen".³

Joxean Rekondok –Hernaniko alkate ohia Eusko Alkartasunatik (EA) 1991tik 1999ra– azpimarratzen duenez, bere aurkako ekintzak zenbatezinak izan dira, udal-gobernuaren eraketa leherraraztetik udaletxera "Rekondo entzun, pim, pam, pum" oihukatuz zihoan kaputxadun talde handi baten esku-hartzeraino. Baina haren lekukotasunaren gakoa da agerian uzten duela erradikalek zenbateraino erabiltzen zituzten sistematikoki larderia eta hertsapena, eta MLNVko aginte-koadroetako inor aurka agertu gabe edo babesa erakutsi gabe:

"Erradikalak harrotuta zeuden, herriko jabeak zirela uste zuten [...] kaputxadun neska-mutilak barrikadak egitera ateratzen ziren, autoak eta edukiontzia erretzen zituzten, Ertzaintza probokatzen zuten. Gaitasun ikaragarria zuten jazarpeneko... Mundu horretan, gainera, ez zegoen pitzadurarik. Garai hartan, ezker abertzaleko ordezkarietako bakar bat ere ez zen inoiz aldendu, ezta maila pribatuan ere, herrian antolatuta zuten jazarpen-kanpainatik. Inoiz ez, haietako inork ez zidan elkartasuna erakutsi jasan nituen eraso batzuen aurrean. Gure aurka zeuden".⁴

1 Sáez de la Fuente, I. 2011, *Informe sociológico sobre los testimonios de las víctimas*, Bakeaz eta Fundación Fernando Buesa Fundazioa.

2 Sáez de la Fuente, I. 2011, 7 or..

3 Sáez de la Fuente, I. 2011, 8 or..

4 Sáez de la Fuente, I. 2011, 11 eta 12 orr..

Patxi Elola ETako kidea izan zen, baina, zorionez, bere akatsaz konturatu eta erakundea utzi zuen. Gogoan du nola iritsi zen talde bakezale baten bidez, 80ko hamarkadaren amaiera aldera, indarkeria gaitzesteko aukera izan zuen unea. "Hasieran, elkarretaratze haietan, atzealdean jartzen nintzen; lotsa handia ematen zidan. Ni atentatuen aurka nengoen, baina urte batzuk lehenago ETako kide izan nintzenez, kostatzen egin zitzaidan publikoki gaitzestea. 80ko hamarkadan gizarte pasiboaren parte izan nintzen. Baina une jakin batetik aurrera lehen lerroan egon nintzen, aurrean jarri behar nintzela ulertu bainuen, pankarta eramanez". Lehen mehatxu eta seinalatzeak goeko hamarkadaren erdialdera heldu zitzaizkidan, hain zuzen ere Zarautzen Bakearen Aldeko Koordinakundeko ekintzaileen buruetako bat izateagatik. Batez ere, Julio Iglesias, Aldaya eta Ortega Lararen bahiketengatik asteleheneko pankartarekin manifestatzen egon ginen bi urteko epealdi hartan. Garai hartan, jende jakin baten mespretxua nabaritzen nuen, nabarmendu egin nintzelako. Euskadiko Ezkerra alderdian sartuz geroztik, nire bilakaeragatik 'damutu' ere deitu izan didate, baita nire lagun-kuadrillakoak izandako batzuek ere. Ezker

abertzaleak egia jabe dela uste izan du, eta ez du beste ikuspegirik onartu. Urte gogorak ziren, ETak zinegotzi batzuk hil zituelako. Zarautzen PPko Ignacio Iruetagoiena erail zuten, eta dagoeneko presioak zeuden. 1999ko ekainean Zarauzko zinegotzi hasi nintzen Alderdi Sozialistan. Kargua hartu eta lau hilabetera, azaroan, atentatu bat izan nuen. Nire biltegia erre zuten, makineria guztia, furgoneta gordetzen nuen lekua... Seinalatuta nengoen. Ni harrapatzeko gogo handia zuten. Handik hilabete gutxira pintadak hasi ziren, eta giza silueta bat margotu zidaten, burua odoletan. Horren guztiaren ondoren, eskoltaren babesa eramaten hasi nintzen. Ez nuen eraso gehiagorik jasan, baina bai seinalamenduak kalean. Behin baino gehiagotan pintadak egin zitzaizkidan kalean, edo kartelak jarri. Festetan, paskinak botatzen zituzten nire aurpegiarekin... nigatik baino gehiago, beldur nintzen semeak festetan pintadak ikusi ahal izango zituelako eta min egingo ziotelako. Edo nire emazteari. Ahal den neurrian, arrisku hori neure gain hartzen nuen, baina nireenganako beldurra beti zegoen hor. Zinegotzi nintzela, atentatua jasan baino lehen, beldurra izaten hasi nintzen jada. Atentatu haren eta pintaden gauzarik larriena gorputzean sartzen zaizun beldurra da.⁵

JARDUERA

Lau edo bost pertsonako taldeetan banatuko gara. Ezagutzen duzu ETaren edo beste erakunde baten jazarpena jasan duen pertsona mehatxaturen bat? Inor ezagutzen ez baduzu, fitxan agertzen diren kasuetako bat erabil dezakezu. Hari buruzko informazioa bilatzea proposatzen dizugu (modu pertsonalean edo lantaldean), eta jazarpen-indarkeriak eragin dion egoerari eta ondorio profesional, pertsonal edo familiarrei buruzko txosten xume bat egitea. Jasotako datuak ordenatzeko, lagungarria izan daiteke jarraian aurkezten dizugun taula hau.

Biktimaren izena	Jasandako indarkeria mota	Ondorio profesionalak	Ondorio pertsonalak	Familia- edo gizarte-ondorioak

Txosten hori egin ondoren, ondorioak talde mailan partekatuko dira.